

sjungande församling, kan icke värja sig för den öfvertygelse, att gudaktighetsöfningen här spelar samma rol, som t. ex. klädedrägten, utseendet, hyggligheten, konsten att behaga på en bal. Den måste såsom dessa bli ett medel att lysa framför andra och tillfredställa egenkärleken. Också öfverlemnas vid sammankomsterna sjungandet och läsandet förnämligast åt qvinnfolket. Språket: »när du vill bedja, så gack i din kammare,» är öfverhufvud icke partiets valspråk. Af motståndarena beskylls äfven det parti, hvars läror H. R. representerar, att på yttre bönceremonier, fästade vid vissa tider och stunder, lägga för mycken vig. Hr. R. åter påstår, att de förra fördöma all bön i ord, under knäfall o. s. v. Om så är, är detta en sednare tids lära, hvilken tidigare ingalunda hyllades af Ruotsalainens anhängare.

För öfrigt röja dessa stridskrifter från alla sidor, likasom hvarje samtal med en pietist, huru litet hos dem finnes af kristlig kärlek och saktmod. Såsom alla blinda efterbedjare härma de helst sina förebilders fel. Hvar och en vill vara en Luther i nit och grofhet mot annorlunda tänkande, ehuru litet de än ega af den stora reformatorns insigt och snille.

J. V. S.

40 INHEMSK SVENSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 13, december 1848

I. NECKEN POËTISK KALENDER FÖR 1849, UTGIFVEN AF F. BERNDTSON. H:FORS 1848.

Femton signaturer hafva lemnat bidrag till denna årgång, de flesta förut kända – de flesta äfven förut bättre kända, än de här uppträda. Det skall fånga Ref., om någon annan i årgången kan upptäcka nya förtjenster. För sin del finner Ref. densamma, hvad man kallar, nog mager.

»Vårt Folk» af T***, »Min Flicka» af F., »Fåfång Önskan» af X, de båda sednare nya signaturer, utmärka sig genom någon originalitet, alla äfven genom vacker form. Men om den öfriga lyriken i Kalendern är bättre tiga, än tala.

»Kung Sigismunds Värn» är Tredje Akten till ett dramatiskt arbete i bunden stil af C. Vi tro knapp, att fragmentet skulle förråda Förf. – så nyktert förefaller det i jemförelse med hans sedvanliga rikedom på tankar och bilder. Men företalet röjer omisskänligt författaren. Läsaren frågar; hvarföre detta stycke ensamt, ett fragment bland en mängd hela, om just icke helgjutna, kompositioner i en kalender, skall ega ett företal. Vi kunna sannerligen icke besvara frågan annorlunda, än att sådan är Förf.s sed, att i företal och inledningar stämma läsaren mot Förf.s produktioner. Sådan är äfven verkan af detta företal. Det lägger på fragmentets meddelande en vig, hvilken ingen lærer vilja tillerkänna detsamma. Eller hvem kan väl finna skäl deri, att Förf. på detta kort vill spela om sitt poëtiska vara och icke vara? Hvem vill anse, att fragmentets nedskrifvande på »tre dygn» företrädesvis gör det egnadt till ett sådant spel? eller att ett poëms skönhet vinner eller förlorar genom tidsmättet för dess författande? Man berättar, att Byron någon tid af sitt lif hvarje natt skref 150 verser, att han vid sitt morgonkaffe utströk 50 af dessa, att ännu 50 ströko med efter spatserridten, och att de återstående 50 dagligen inbragte honom 50 guineer. Men man vet icke, att någon skulle gjort denna kuriositet till

måttstock för bedömandet af Byrons poësi. Icke heller lærer Byron gjort saken till ämne för ett företal. Att Hr. C. genom sitt företal ålagt kritiken den tystnad, vid hvilken han säger sig »böra vänja sig,» kan vid närmare besinnande icke undgå honom sjelf.

Under förutsättning, att Förf. numera tager saken mindre seriöst, vill Ref. dock icke stadna vid företalet. Utan stor skarpsinnighet och lärdom kan det väl inses, att bedömandet af ett poetiskt fragment också måste blifva fragmentariskt, att det blott kan hålla sig till ytan. Dömer man efter denna, så borde väl intrigens inveckling i *tredje* akten vara synlig. Johan Flemings fängslande och upptäckten af hans kärlek till Mathilda gifva anledning förmoda, att häri ligger den knut, som skall lösas. Fadrens vrede öfver Johans strid är dock så sval, och har så ringa grund, att man icke i honom kan vänta en Brutus. Hvad han åter säger om den gjorda upptäckten, blir här ännu en hemlighet. Något bedömande öfver kompositionens värde är sålunda icke ens gissningsvis möjligt. För att vara den tredje synes denna akt nog förstörande. Tre personer hvilkas talande och görande fyller större delen af akten, afträda här från scenen; – kanske räddas dock den tredje, ehuru inga anstalter dertill träffas. Att en så blodig tillgång måste förhärda åskådarens sinnen mot »Sorgespelets» katastrof i femte akten, synes oss naturligt. Att akten genom nyssnämnde hemlighetsfullhet angående Clas Flemings förhållande till sonens kärlek slutar utan något spännande intresse, är ett bestämdt fel i anordningen. Regeln är gammal, att hvarje akt i ett drama bör sluta med en tilldragelse, hvars utgång icke kan förutses. Dermed förstås väl icke osäkerheten om en persons tänkesätt, utan intresset för den handling ur detta tänkesätt kan uppstå. Men här inträder åter, att Förf. kanske i denna akt velat framställa blott en tafla af upplösningen och splitet i Flemings här, att således hela förhållandet mellan de unga älskande är en bisak. Det vore något i den nya stilen, den, som är för obestämd, för att vara sannt dramatisk.

Hvad utförandet angår, så skall kanske mången tycka – och med skäl – att dialogen är för ordrik. När Krasinsky, Olof, Bengt Bonde tala så mycket, hvad skall då återstå för hufvudpersonerna. Nu är det nära rent af omöjligt, att kunna ega något serdeles intresse för personer, hvilka man ser framskymta blott i en tredje akt. Om de gråla, slåss och döda hvarandra, så ger allt detta intrycket af ett skuggspel. Skall intresset blifva starkare, så måste hos dem starka passioner uppenbara sig. Men de röjas i handling icke i tal. Säkert synes oss därför, att nämnda personer, hvilka dock i denna akt undanskymma hufvudpersonerna, ega för litet dramatiskt lif. Uppträdets summa är ett soldatgräl; de många orden för en så vulgär sak blifva en öfverlastning. Att i dessa ord ådagaläggas ädla tankar och känslor, att de ofta äro vackra och uttrycksfulla, hjälper icke saken. Det är hellre för mycket spenderadt på något i och för sig litet. Denna uppträdets art har icke heller kunnat gifva skalden anledning till någon högre lyrisk flygt. Häraf förklara vi oss den anmärkta nykterheten i utförande och diktion. I Bengt Bondes och Clas Flemings samtal stiger dock diktionen ett par gånger till verklig skönhet. En annan sak är, om den förres ord äro den Finska bondens, isynnerhet hvad angår hans infall, att få sitt hufvud uppsatt på domkyrkotornets spets. Hade Fleming hotat hänga honom der, hade sådant varit öfverensstämmande med dennes lynne. Om deremot de många reflexionerna tillhöra detsamma, kan väl ifrågasättas. Tillfället ger honom föga anledning till en tillfällig, högre lyrisk stämning.

Summan af allt blir dock den, att intet bedömande kan vara mera prekärt, än det, som utbreder sig öfver en Tredje akt i en eljest okänd tragedi. Intet kan derföre gifva Förf. mindre skäl, att på kritiken fästa afseende. Tidningskritiken öfverhufvud kan aldrig rubba en verklig skalds öfvertygelse om hans kallelse; minst en kritik så i sin barndom, som den är i vårt land. Den läsande allmänhetens större eller mindre intresse för hans skapelser ger författaren en pålitligare vink. Men Hr. C. bör väl icke ens begära, att ett fragment skall i högre grad lifva dess intresse. Genom styckets införande i en kalender är till och med tillfället, att afgöra öfver detta intresses tillvaro, mer än eljest in-
10 skränkt. Litteraturhistorien ger först den sanna kritiken. Bäst synes, att lemna den sin rätt – utan många eller långa företal.

Kalendern slutar med »En Engelsk bal i Rom» af R. F., en reseskizz, som innehåller mycket annat om resande Engelmän, än beskrifningen på balen. Skizzen är gjord med lätt och säker hand och läses gerna.

Af Kalenderns innehåll tillhör naturligtvis Utgifvaren lejonparten – till omfånget, ty denna part i anseende till innehållets kvalitet är det svårt att tilldela någon, om icke nyssnämnda fragment af C genom dess
20 högre tendens bör intaga sagde plats.

Mången vän af Berndtsons sångmö torde med Ref. dela en känsla af obehag, då han ser den en gång friskt uppskjutande telningen af ett egendomligt diktarynne så snart hota med förvissnande. Hvad Hr. B. i denna årgång producerat, inger verkligen farhåga, att se hans talang för poësin förlorad. Det är en mattighet i dessa hans produktioner, som hos en nybörjare ännu kunde passera för osäkerhet, men som i Hr. B.s
dikter är ett dåligt tecken.

Vi tala här mindre om Hr. B.s lyriska stycken, tre till antalet, af hvilka väl »Tunga boja, ljufva boja» och »Krök rygg» kunna med nöje läsas, ehuru äfven de tillhöra den gyllene medelmåttan. Men Hr. B. har
30 i Kalendern meddelat en komedi, »Kungens Porträtt», och en novell, »Förrädaren», hvilka hvardera på sitt sätt betyga, med hvilken indolens Hr. B. sköter konsten och sin penna.

I Komedin har Förf., som man säger, kommit öfver en god idee, hvilken ehuru icke ens ny här framträder i nog egendomlig form, för att gifva stycket originalitetens intresse. En tillfällig omständighet ger älskarn anledning att i älskarinnans faders hus, ett borgmästarehus i Helsingfors, uppträda i Kungens (Gustaf III.s) skepnad. Äfven den föregående introduktionen är raskt hållen, och åtminstone en karakter, Sofi's, framstår efter få drag hel och genuin. Men så snart Förf. hunnit
40 till den punkt, der intrigen egentligen bör börja, låter han plötsligen allt falla, med den likgiltigaste hast skyndande till upplösningen, hvilken derföre också »utfaller» helt platt och tafatt. Man harmas rätt, att se en så god motivering gagnlöst bortkastas. Det vore fåfängt att vilja föreslå, hvad som bordt göras deraf; hvarje läsare finner, att mycket kunnat göras, och att intet blifvit gjordt.

Men om Förf. i komedin förslösat, hvad han haft i händerna, visar han sig i novellen så mycket ifrigare att gripa efter något, ehuru ansträngningen sker förgäfvets. Enligt inledningen har Förf. haft i sinnet att skriva något i den historiska romanens stil. Här uppträda
50 också Hertig Carl (IX), Scheel, Arvid Stålar, Ebba Stenbock (Flemings enka); men hvilken läsare kan väl i deras uppträdande röja ett spår af historisk teckning? Fru Ebba, den enda, som har någon ansats till hållning, har t. ex. intet att göra med sin fångne son, hvilken här helt och hållet bortfaller, utan blir en sällskapsdam åt en nyckfull Polska och dennas dotter. Tiden var öfverrik på tragiska uppträden. Förf.

lemnar dessa och jagar i nyfransk stil efter svartsjuka, förräderi, mord vansinne bland de ickehistoriska personerna i novellen. En ädelsinnad krigare förenar sig med sitt kärleksföremål i den stund, hon uppmanar honom att skaffa undan aset efter hans företrädare, hvilken hon af svartsjuka lönmördat. Hon ångrar, lider, fyller sin pligt som maka och mor. Hos honom vexer afsky – det är naturligt. Men han vill hafva hämnd – hvarföre? Derföre, att han med öppna ögon äktat en mörderska. Han hämnas – huru? Genom att i sin dödsstund, efter fem års äktenskap, låta röfva barnet från modren. Detta, en son, fattar sedan kärlek till sin, efter fadrens död födda syster, blir af svartsjuka en förrädare mot sitt parti, sina välgörare, och sin systers mördare. Modren, stadd på upptäcktsresa efter den förlorade sonen, anar intet, ehuru läsaren från första stund af dennes uppträdande vet, med hvem han har att göra. Först såsom vansinnig, sedan allt är slutadt, går sonen till den obekanta frun, blottar för henne sitt bröst och visar henne en tatuering, »ett hjerta, genomborradt af en pil, med ett F. under». Sonen hette nemligen Feodor. Den förutseende modren, som sålunda satt märke på sin tre år gamla son, är nu skarpsinnig nog att igenkänna honom, ropar: »Feodor – – – min son!» och faller »afsvimmad till golfvet».

10

20

Men hvarföre fästa någon vigtt vid bagateller? Derföre, att endast bagateller bjudas allmänheten, och i synnerhet derföre, att Hr. Berndtson bjuder på endast bagateller. En sådan brist på intresse för konsten, som den i dessa kompositioner röjer sig, är hos en så begåfvad författare, som Hr. B., oförlätlig; och felet kan godtgöras blott genom dugligare produkter. Endast han sjelf kan afgöra, om sångmön vänt honom ryggen. Litteraturens fält är stort nog utom dikstens område, och för talangen stå hundrade af dess stigar och vägar öppna.

30

2. JOUKAHAINEN, TREDJE HÄFTET. H:FORS 1848. (35 KOP. SR.).

Detta häfte börjar med en afhandling: »När erhöill Svenska språket i Finland de rättigheter det ännu eger»? hvilken ger häftet dess förnämssta om icke hela värde. Författaren är Hr. C. A. Alcenius, Docent i pedagogiken.

Hr. Alcenius har uti en utgifven Latinsk disputation börjat en framställning af undervisningsväsendets i Finland historie. Här ifrågasvarande afhandling kan anses för en inledning till detta arbete, framgången ur Förf.s studier till detsamma. Så anspråkslös afhandlingens framträder, såsom blott ett tillfällighetstal vid Österbottniska Afdelningens årsfest i Nov. 1847, så är den dock byggd på sjelfständiga undersökningar, hvilka icke, såsom ofta händelsen är, afsett endast en litterär apparat, utan hvilkas resultater flärdfritt användas för en blott på saken gående framställning. Det är ovanligt, att i våra inhemska historieforskarens specialundersökningar öfverraskas af något för Finska folkets historie verkligen betydelsefullt. Här träffar läsaren på hvarje blad nya upplysningar, nya egendomliga åsigter. Förf. håller vida mer, än titeln lofvar: han ger oss de första grunddragen till en Finsk kulturhistorie.

40

50

Läsaren finner tvifvelsutän i detta bedömande spår af det glada intryck, Hr. A.s afhandling gjort på Ref. – Saken är verkligen den, att de två sednaste årens litteratur jemförelsevis saknat bevis för några allvarligare bemödanden hos den uppgående generationen. Åt pedagogiken vända studier äro för sig något i vårt land sällsynt. En lärare i

pedagogik har Universitetet på decennier icke egt. Någon aflönad plats för en sådan lärare finnes vid detsamma icke. Det vittnar då redan om en oegennyttig vetenskaplig håg, om någon vänder sig till detta brödlösa studium. Hr. Alcenius har för detsamma och för den plats, han nu innehar vid Universitetet, lemnat en aflönad ordinarie skoltjenst. Allt detta ger goda löften. Och då dessas bekräftelse gryr i så dugliga försök som Hr. A.i, så anse vi det för den käraste pligt, att genom detta erkännande betyga Förf. vår högaktning.

10 Då den närvarande generationen, under all erkänsla för det bildningens arf, Finland medfört ur dess förening med Sverige, redan börjat känna tyngden af det ok, som Svenska språket pålaggt denna nu eljest friställda bildning, måste det vara lärorikt nog att undersöka, *när* och *huru* det inhemska språket förfallit till detta betryck. Hundrade hafva kanske skrivit om båda språkens förhållande. En bland de hundrade har nu kommit på tanken, att ur historiens källor uppsöka data för sakens utredning. Angående »när»? har man sväfvat i den obestämda föreställningen om århundradens inflytande; frågan »huru»? har man ansett besvarad i samma föreställning, då man dermed förbundit meningen, att inflytandet utöfvats på alla vägar.

20 Öfverraskade skola nu de flesta finna sig, då de erfara, att enligt Hr. Alcenii undersökning Svenska språket föga öfver 150 år i Finland egt det öfvertag, som det ännu stödjer sig vid. Först vid medlet af 17 seklet började *arbetet* på dess införande genom upprättandet af läroanstalter, i hvilka Svenskan blef undervisningsspråk. Ännu för början af 1700 vittnar Porthan: »nyttjade presterskapet, de fleste ståndspersoner på landet samt större delen af städernas handlande och borgerskap i Finland under sina inbördes samtal merendels det Finska språket.» I medlet och slutet af 17:de seklet utgåfvos skolböcker med Finsk öfversättning, således på Latin, Svenska och Finska, eller blott på Svenska och Finska.

30 Men funnos tidigare inga läroanstalter? Dermed var skralt bestäldt, i s.het ända från Reformationstiden. Förf. visar, att Finskan då tog någon plats i Skolorna jemte Latinet; men Svenskan hade ännu icke något inträde i desamma. Ännu i 1649 års Skolordnning stadgas blott, att ungdomen i 2:dra Klassen borde tala till Lärarne på latin, i de högre klasserna begagna detta som samtalsspråk sinsemellan. Men Förf. anförer åtminstone en särskild föreskrift för Finland från samma tid, som inskräper Svensk läsning från och med Katechesen.

40 Större insteg vann dock Finska språket i allmänna religionsundervisningen efter Reformationstiden. Flera nyare forskare hafva laggt i dagen, att reformationens närmaste verkan var folkets intellektuella och sedliga försämring, tills under 16:de seklets förlopp den nya läran hann slå rot. I Finland gick dock detta långsamare än i Sverige, emedan här adeln mera ostördt slog under sig kyrkans och läroverkens gods, lemnande undervisningen åt sitt öde, d. ä. åt sitt förfall. Kort men betecknande har Förf. antydtt denna tids andliga förderf.

50 Vid tiden af 1350, nära trehundra år före Reformationen, hade Svenskarnes välde i Finland hunnit så långt, att någon civilstyrelse och domaremakt fanns jemte de hittills verksamma soldaterna, presterna och uppbördsmännen. Förf. visar, att från denna tid äfven Finnar deltaga i administrationen, och gör det troligt, att äfven lagskipning föregick endast på Finska. Den stadga af Magnus Ladulås, som frälste en egendom från skatt, för hvilken häst och karl utrustades till konungens tjenst, gällde äfven för Finland. Så uppstodo äfven här inhemska frälsemän, adeln. Och tjensteman och frälseman var vid denna tid

detsamma. Äfven det lägre presterskapet var Finskt. Från reformationen framgick äfven det högre ur folkets leder. Så rådde Finska språket i landet tidigt såsom administrationens, från reformationstiden såsom kyrkans och undervisningens samt hela denna tid såsom äfven de mera bildade klassernas umgängesspråk. Clas Fleming, Finlands mäktigaste man under striderna mellan Sigismund och Carl, talte så dålig Svenska, att de öfriga rådsherrarne i konungens råd hade svårt att förstå hans tal.

Denna korta exposé af afhandlingens innehåll låter, hoppas vi, läsaren ana, i hvilken grad densamma förtjenar hans deltagande. Redan ögonskenet lärer, att en undersökning öfver det uppgifna ämnet ingriper i Finlands hela kulturhistorie. Vi förbise icke, att Förf. ännu har mycket ogjordt, förrän han med ovedersägliga bevis kan styrka sina yttrade åsigtter. I Ref.s tanke skulle han mycket fela, om han redan ansåg frågorna afgjorda. Men för något sådant behöfver man icke frukta. Förf. har sin Finska skolväsendets historia ofulländad. Han omnämner, att han redan vändt sin håg till Finska folkundervisningens historia. Kan han ensam, eller i förening med någon annan, härmed förbinda ett noggrannare studium öfver administrationen och lagskipningen i Finland, så har Hr. Alcenius kommit närmare än någon annan till en *verklig* fäderneslandets historie. Ty landets politiska historie ligger för hvar och en lika öppen som Sveriges, till hvilken den hörer, och det väsentliga af kyrkans historie ingår i folkundervisningens. bredvid sökt lösningen äfven för speciela historiska frågor. Så har han öfver betydelsen af »jus finnonicum» och »jus karelicum» lemnat en tydning, hvilken genast anslår med öfvertygelsen om dess rigtighet. Likaså har han rättat en nog vigtig uppgift i Hr. Nordströms berömda arbete, då han uppgifvit ett tidigare datum för domböckers förande, än det Hr. Nordström anförer. Något, som Hr. Alcenius enligt Ref.s tanke utan skäl förbisett, är inflytandet af Hansestädernas handel på Finland för Finska språkets begagnande eller vårdslösande. Ref. känner saken för litet, för att härom uppgifva någonting med säkerhet. Men t. o. m. den muntliga traditionen bevarar minnet af Lübeckarens handelsmonopolium i landets sjöstäder; och det kan icke gerna betvivlas, att deras närvaro understödde Svenskans begagnande hellre än Finskans. Sednare verkade nog den uteslutande handeln på Sverige i samma syfte.

Häftet innehåller i öfrigt en öfversättning till Finskan af Tredje, Fjerde och Sjunde sången ur Elgskyttarne. Profstycken af denna öfversättning hafva varit synliga i Saima. Vidare: poëmer af L-n, Topelius och Cygnæus, samt af förstnämnde signatur, jemte öfversatta scener ur Oehlenschläger's »Balder den gode», en Inledning till denna öfversättning. Öfversättningen är ojemn, lider mycket af oriktig interpunktering, dock på sina ställen vacker; inledningen är nog betydelselös och dess språk öfverlastadt af grannlåt; de öfriga sångerna förtjena den förebråelse för tomhet, en recensent i något annat blad gjort dem. Hr. Topelius har under titeln Studentsånger meddelat fyra tillfällighetsdikter från studentsamqväm, Hr. Cygnæus »Målskjutningens i Basel sista qväll» och »Testamentet» af biskop Wallins psalmer – nemligen till dennes efterlevande. Om alla dessa sånger är knappt något annat att säga, än att de kunna läsas med nöje.

3. AURA VI. SOMMARNATTEN AF N. H. PINELLO.

För Ref. är det Skådespel af Heiberg okänt, af hvilket det närvarande är en bearbetning. Vi kunna således icke säga, hvilken del Hr. Pinello har i styckets plan. Att sjelfva uppräningen är en efterbildning af Shakspeare's »Midsommarnattsdröm», faller lätt i ögonen. Stycket är ett ganska lätt och friskt fantasispel, ehuru utan annan betydelse, än att vara en sådan konstens lek.

10 Lokaliseringen i Finland, i trakten af Åbo, versen och språket är allt rätt lyckadt, och då musiken af Hr. Greve blifvit med loford omtalad, så måste uppförandet ses och höras med bifall, såsom stycket äfven med nöje läses. Likväl äro de förekommande sångstyckena stundom alltför matta, underlägsna den jambiska, dramatiska versen, såsom också Hr. P.s prosa nu och då lider af tyngd. Osvenska uttryck och vändningar förekomma här och der, hvilka det varit lätt att undvika. Så skrifer Hr P.: »du tråkat mig,» »du erfarit har ej,» »Berglins förödmjukelser,» nemligen om de förödmjukelser denne Tit. låter sin pupill vidkännas, o. s. v. och ett förargligt »intet,» i st. för *icke* eller det vårdslösare *inte*, afvexlar tidt och ofta med detta sednare.

20

4. EN PRESTGÅRD I N-D AF EN FINSK MEDBORGARINNA. VIBORG 1846.

5. NYÅRSAFTON, ORIGINAL AF U-A. VIBORG 1848.

Dessa båda små skrifter röja ett syskontycke, som gifvit Ref. skäl förmoda, att de tillhöra samma författarinna, af hvilken allmänheten redan tidigare sett ett par berättelser. Nära ligger också förmodan, att den »Ulla Täti,» som skrifer novellen »Serkekukset,» är »Nyårsaf-
30 tonens» U-a. Antingen så förhåller sig eller icke, är det för saken och Ref. lämpligast, att här tillsamman anmäla båda dessa skrifter.

Skriften 4 infördes i det tidigt ändade Romanbiblioteket, men finnes äfven ombruten till ett särskildt litet häfte om 5 ark 12:o. I planläggningen företer berättelsen någon ansats till en tragisk motivering, ur hvilken den sorgliga upplösningen kunde förklaras. Men en viss försagdhet hos Förf.n synes hafva afböjt dess utförande. Motiverna hafva nu utfallit något torrt, och framställningens korthet har än mera isolerat berättelsens slut.

40 Den har dessutom det gemensama med N:o 5, att Förf.n alltför ihärdigt håller sig vjd ett prosaiskt smålifs bekymmer eller fröjdetillställningar. Händelserna äro här frukostar, theer, supeer o. s. v. Det är såsom skulle H:fors Tidningars romantik tjenat Förf.n till mönster, ehuru billigt bör medgifvas, att sistnämnda blad arrangerar sina feter i större stil. Äfvenså försmår Förf.n nästan all poëtisk utstyrel i sina beskrifningar. Då dertill kommer, att inga djupare känslor och passioner uppröra de framställda personligheterna, och att Förf.n icke heller sysselsätter sig med att närmare intränga i psykologiska skildringar, så inses väl, att hennes berättelser måste sakna allt egentligt konstvärde.

50 Likväl hafva de sitt både intresse och gagn. De framställa ganska natursanna förvecklingar i det lilla lifvet, der det ena partiets fäfänga, högmod och egoism bereda det andra, fattigare men ädelsinnade, många förödmjukelser. Och karaktererna sakna icke den utbildning, de under sådane förhållanden kunna vinna. N:o 4 har, såsom sagdt, en tragisk upplösning, men i N:o 5 erhåller den, i en fattig kusin personifierade, lidande dygden ganska ordentligt sin belöning i en

ståtlig fästman och en rätt vacker, men dock anspråkslöst tilltagen penningsumma. Ref.s mening är nu, att ett betydligt antal läsare, läsarinor i s.het, skall med allt deltagande läsa dessa enkla berättelser, och att den moraliska rättvisa, Förf.n omsorgsfullt skipar, skall lända sagde läseverld till tröst och uppbyggelse. Ref. menar intet ondt dermed, om han säger, att dessa skrifter väl egna sig för husjungfrurnas romanbibliotek; ty detta hindrar dem icke att med samma nöje läsas af fröknar och mamseller. Meningen är blott den, att de kunna verka förädlade hos samhällsklasser, som i s.het i vårt land hittills varit stängda från den vittra litteraturen. I samma inflytande finner Ref. en god sida äfven hos en del af H:fors Tidningars nämnda noveller.

J. V. S.

10

41 SVENSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 13, december 1848

1. GIRONDISTERNAS HISTORIA AF ALPHONSE DE LAMARTINE. ÖFVERSATT AF GUSTAF THOMÉE. STOCKHOLM 1848.

20

Vi hafva hittills lemnat få notiser om Svenska bokpressens sednaste alster, i afsigt att vid årgångens slut gifva en samlad revy från såväl den Svenska som den Tyska litteraturen. Men då vårt blad opåräknadt kommer att upplefva ännu en årgång, uppskjuta vi för denna berättelsen om Tyska litteraturen icke mindre, än om det hufvudsakliga af den originalt Svenska. Här anmälas endast några¹ öfversättningar af skrifter, hvilka ega ett allmännare intresse, och bland dem främst den af Lamartine's »Girondisternas Historia».

Icke längesedan nämnde vi i en öfversigt af den Franska moderna litteraturen detta arbete med det omdöme, att detsamma icke eger någon högre förtjenst som historiskt verk, och att det förnämligast utmärker sig genom sin stil. Ref.s bekantskap med detsamma var hemtad ur ett Belgiskt blad, der arbetet tadelades dels för osäkerhet i planen, dels för misstag i de historiska uppgifterna, dels åter för motsägelser i bedömandet af personer och händelser. Så lades Förf. till last, att han i arbetets början strängare bedömt Girondisternas förfarande, men mot dess slut framställt dem i en vida ljusare dager. En anmälan i ett Tyskt blad instämmer i det hufvudsakliga af dessa anmärkningar.

30

Ännu har Ref. sett endast tre häften af de 10 à 12, hvilka öfversättningen kommer att upptaga. Denna ofullständiga kännedom om arbetet berättigar icke till något eget omdöme öfver detsamma. Hvad man dock deraf tror sig bemärka, är, att Förf.s sed, att till hvarje personlighets uppträdande bifoga sina reflexioner och bedömanden, måste föranleda någon osäkerhet. I hvarje fall torde få antagas, att arbetet icke förtjenar det namn af »klassiskt,» hvilket förläggaren af den Svenska öfversättningen tilldelar detsamma. Deremot visar sig, att det innehåller en stor rikedom af uppgifter från Franska revolutionens mest intressanta period. Det synes i detta hänseende vara ett verkligt bibliotek af hithörande memoirelitteratur, och åtminstone den med denna litteratur obekanta öfverraskas på hvarje sida af nya meddelanden öfver partiernas och individernas förhållande mellan kulisserna och ur de sednares enskilda lif. Då också framställningen är gjord med

40

50

¹ Dessa äro tillgängliga i Bokhandeln i Kuopio.